

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła 5 lutego 2015 r. pozew przeciwko W. P. i A. O. o zapłatę solidarnie kwoty 77.055,35 zł z ustawowymi odsetkami od wniesienia pozwu, nadto domagając się od pozwanych zasądzenia solidarnie zwrotu kosztów postępowania. Uzasadniając powództwo powołała się na art. 299 § 1 k.s.h., będącego podstawą odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. za zobowiązania spółki. Członkostwo w zarządzie spółki (...) sp. z o.o. datowało się od dnia 14 września 2009 r., a Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2013 roku w sprawie V GC 827/12 zasądził od tej spółki na rzecz powódki kwoty 51.561,02 zł z tytułu należności głównej z odsetkami ustawowymi od 2 stycznia 2012 r. i kwotę 4.262 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Następnie powódka prowadziła egzekucję zasądzonej należności z majątku spółki, jednak okazała się ona bezskuteczna. Co do wysokości żądanej kwoty powódka wyjaśniła, że stanowi ona sumę wskazanej należności głównej, kwoty 20.101,73 złotych tytułem odsetek ustawowych od tej należności głównej liczonych za okres od 2 stycznia 2012 r. do 5 stycznia 2015 r., kosztów procesu w wysokości 4.262 złotych zasądzonych w powołanym wyżej wyroku, kwoty 66 zł tytułem kosztów postępowania klauzulowego, 900 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym, 104,60 zł tytułem kosztów bezskutecznej egzekucji oraz 60 zł z tytułu opłaty za odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS spółki z o.o. (...).

Następnie powódka pismem z 4 maja 2015 r. cofnęła pozew wraz ze zrzeczeniem się roszczenia w stosunku do pozwanej W. P. z uwagi na dokonanie przez nią 28 kwietnia 2015 r. zapłaty na rzecz powódki kwoty 15.000 zł z tytułu należności głównej. Jednocześnie powódka ograniczyła powództwo wobec pozwanej A. O. do kwoty 62.055,35 zł z odsetkami ustawowymi od wniesienia pozwu oraz do odsetek ustawowych od kwoty 15.000 zł od wniesienia pozwu do 28 kwietnia 2015 r.

W efekcie tutejszy Sąd postanowieniem z 26 maja 2015 r. w sprawie VIII GC 124/15 w punkcie I. umorzył postępowanie wobec W. P., natomiast w punkcie 2 umorzył postępowanie wobec A. O. co do kwoty 15.000 zł.

Pozwana A. O. złożyła odpowiedź na pozew, w której wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu. Pozwana uważała, że brak jest podstaw do jej subsydiarnej odpowiedzialności za zobowiązania spółki z o.o. (...), gdyż egzekucja wobec niej nie została obiektywnie uznana za bezskuteczną, tj. nie skierowano egzekucji wobec wierzytelności tej spółki. Nadto pozwana twierdziła, że we właściwym czasie zgłosiła wniosek o ogłoszenie upadłości, a niezależnie od tego – nawet przy braku zgłoszenia takiego wniosku – powódka nie poniosła z tego tytułu szkody. Pozwana powoływała się wreszcie i na to, że jej mandat do sprawowania funkcji członka zarządu spółki z o.o. (...) wygasł, co także nie pozwala na przypisanie jej odpowiedzialności z art. 299 § 1 k.s.h. Dodatkowo pozwana podniosła, że do upadłości spółkę doprowadziło zdarzenie od niej niezależne – pożar magazynu spółki. Uważała też, że między jej zachowaniem się, a ewentualną szkodą powódki nie zachodzi adekwatny związek przyczynowy.

Stan faktyczny i wskazanie dowodów

Spółka z o.o. (...) z siedzibą w S. została zawiązana umową z 15 października 2007 r i pierwotnie występowała pod firmą (...) sp. z o.o. Spółka zgodnie z treścią umowy spółki miała prowadzić działalność przede wszystkim w zakresie sprzedaży hurtowej maszyn i urządzeń rolniczych oraz dodatkowego ich wyposażenia. Jej wspólnikami od 2010 r. pozostały J. B. oraz pozwana A. O., z wielkościami udziałów w kapitale zakładowym spółki po 50%. Organem uprawnionym do reprezentacji spółki był zarząd i w przypadku wieloosobowego składu tego organu do składania oświadczeń woli wymagane miało być współdziałanie dwóch członków zarządu. Od września 2009 r. w skład zarządu wchodziły pozwana A. O. jako prezes zarządu i W. P. jako członek zarządu. Zgodnie z § 14 ust. 3 kadencja zarządu lub mandat członka zarządu miał trwać od trzech do pięciu lat obrotowych, przy czym precyzyjnie czas trwania kadencji lub mandatu członka zarządu miało ustalać zgromadzenie wspólników. A. O. została powołana do zarządu spółki (...) sp. z o.o. (wówczas (...) sp. z o.o.), z funkcją prezesa zarządu, uchwałą nr (...) Zgromadzenia Wspólników z 12 sierpnia

2009 roku. Uchwała o jej powołaniu nie określała czasu trwania kadencji. Uchwałą z dnia 30 czerwca 2010 roku pozwana A. O. została ponownie powołana do zarządu z funkcją prezesa zarządu. Drugim członkiem zarządu była W. P..

Dowody:- płyta z fotokopiami dokumentów z akt rejestrowych spółki (...)

(...) sp. z o.o. (k. 141);

- odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS spółki z o.o. (...)

z 15.10.2014 r. (k. 436-440);

- fotokopia umowy spółki z o.o. (...) z akt rejestrowych

(k. 275#277);

- fotokopia protokołu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników

(...) sp. z o.o. w S. z 12.08.2009 r. z załącznikami z akt

rejestrowych (k. 270-274).

Spółka z o.o. (...) utrzymywała stosunki handlowe z powódką, która świadczyła na jej rzecz usługi transportowe.

Niesporne.

W okresie od 30 września do 13 grudnia 2011 r. powódka wystawiła spółce z o.o. (...) następujące faktury VAT za świadczone na jej rzecz usługi:

- nr (...) z 30.09.2011 r. na kwotę 34.306,27 zł brutto,
- nr (...) z 31.10.2011 r. na kwotę 16.579,93 zł brutto,
- nr (...) z 3.11.2011 r. na kwotę 13,84 zł brutto,
- nr (...) z 7.11.2011 r. na kwotę 530,11 zł brutto,
- nr (...) z 24.11.2011 r. na kwotę 13,87 zł brutto,
- nr (...) z 13.12.2011 r. na kwotę 17,00 zł brutto,

tj. na łączną kwotę 51.461,02 zł brutto.

Dowody:faktura nr (...) (k. 257);

faktura nr (...) (k. 256);

faktura nr (...) (k. 255);

faktura nr (...) (k. 254);

faktura nr (...) (k. 253);

faktura nr (...) (k. 252).

Między wspólnikami spółki z o.o. (...) doszło do konfliktu, który przełożył się na konflikt wewnątrz zarządu spółki, gdyż poszczególni członkowie zarządu reprezentowali w spółce interesy poszczególnych wspólników. Z uwagi na to,

że wspólnicy mieli dokładnie po połowie udziałów w spółce nastąpiła niemożność podejmowania decyzji w spółce. Zarząd – z uwagi na wymóg reprezentacji dwuosobowej – nie był w stanie działać należycie jako organ spółki, bowiem dochodziło do takich sytuacji, że np. 20 czerwca 2011 r. pozwana poleciła wykonanie przelewu z rachunku spółki z o.o. (...) na rzecz powódki kwoty 72.401,43 zł wskazując jako tytuł przelewu fakturę VAT nr (...), a drugi członek zarządu – W. P. polecenie wykonania przelewu odwołała. Poszczególni członkowie zarządu nie dysponowali również całością dokumentacji spółki i nie dawali sobie wzajemnie dostępu do posiadanych przez każdą z nich części dokumentacji.

Dowody: zeznania świadka K. K. (k. 234-236, 238);

zeznania świadka S. K. (k. 330-331).

Spółka (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. już od 10 maja 2010 r. była opóźniona w zakresie wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych wobec co najmniej dwóch wierzycieli, gdyż jej najstarsze nieuregulowane zobowiązania, pochodzą ze stycznia, lutego i maja 2010 roku. Symptomy stanu niewypłacalności spółki z o.o. (...), co do rozmiarów i czasu trwania, były zauważalne w lipcu 2011 r., przy czym datą przełomową był 7 października 2011 r., kiedy to komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Sulęcinie M. M. wszczął wobec tej spółki postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 1831/11 i dokonał zajęcia należności, rachunku bankowego i zapasu towarów. Następnie miała miejsce seria zajęć komorniczych w czwartym kwartale 2012 r. w sprawach Km 1831/11, Km 1972/11, Km 1973/11, Km 2081/11, Km 2329/11 i Km 2246/11. Tym samym po 7 października 2011 r. nie można już przyjąć, że stan niewypłacalności spółki może zostać w krótkim czasie przezwyciężony. Na powyższe nakładał się dodatkowo na trwający od maja 2011 r. konflikt personalny w spółce ograniczający zdolność jej decyzyjną i operacyjną. Sytuację pogorszył wybuch pożaru w nocy z 21 na 22 stycznia 2012 r. w magazynie dłużnej spółki, przy czym kluczowe znaczenie miały jednak nie majątek spółki, ale nieregulowanie jej zobowiązań i stan zobowiązań przeterminowanych, które występowały na długo przed pożarem. Dodatkowo, stan zobowiązań dłużnej spółki przekroczył wartość jej majątku już od 31 grudnia 2011 r..

Dowód: - dokumentacja księgowa spółki (...) sp. z o.o.

- zestawienia wierzycieli spółki (...) sp. z o.o. składane sądowi

upadłościowemu (k. 93-102),

- pisemna opinia biegłego S. M. (k. 341-367);

- ustne wyjaśnienia opinii pisemnej biegłego S. M. (k. 418#420,421).

Pozwana z uwagi na niemożność działania zarządu spółki z o.o. F. P. zwróciła się do Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z wnioskiem z dnia 2 sierpnia 2011 roku o ustanowienie dla tej spółki kuratora na podstawie art. 42 § 1 k.c. Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Zielonej Górze postanowieniem z 30 listopada 2011 r. w sprawie VIII Ns Rej. KRS (...) uwzględnił wniosek i w punkcie 1 ustanowił kuratora dla spółki w osobie S. K., a w punkcie 2 upoważnił kuratora do prowadzenia spraw spółki oraz jej reprezentacji, z zastrzeżeniem, że w szczególności powinien postarać się niezwłocznie o powołanie jej organów, a w razie potrzeby o jej likwidację.

Po rozpoznaniu skargi na postanowienie referendarza sądowego złożone przez uczestników postępowania przed sądem rejestrowym – J. B. i W. P., Sąd Rejonowy w Zielonej Górze postanowieniem z 6 lipca 2012 r. w sprawie VIII Ns Rej. KRS (...) oddalił wniosek pozwanej o ustanowienie kuratora, ponieważ w toku postępowania wnioskodawczyni nie wskazała właściwego kandydata na kuratora. Jednocześnie Sąd Rejestrowy stwierdził, że A. O. i W. P. są członkami zarządu spółki (...) sp. z o.o., przy czym zaznaczył, że wymóg łącznej reprezentacji uniemożliwia dokonywanie czynności prawnych spółki z uwagi na konflikt pomiędzy członkami zarządu.

Działania kuratora S. K. w okresie od powołania go postanowieniem z 30 listopada 2011 r. a utratą mocy tego postanowienia 1 lutego 2012 r. okazały się bezskuteczne mimo podjęcia prób zwołania zgromadzenia wspólników (...) spółki z o.o. Spółka ta nie była wówczas w stanie prowadzić swojej normalnej działalności. W pożarze, który nastąpił

w magazynie spółki (...) sp. z o.o. w nocy z 21 na 22 stycznia 2012 r., spłonęła większość zapasów tej spółki o wartości około 5 mln zł, a ocalał towar o wartości około 600.000 zł, zaś ubezpieczyciel odmówił wypłaty odszkodowania. Kurator sam wnosił o odwołanie go z pełnionej funkcji.

Dowody: - wniosek o ustanowienie kuratora z 2.08.2011 r. (k. 126-128);

-postanowienie referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w Zielonej Górze z 30.11.2011 r. w sprawie VIII Ns Rej. KRS (...) (k. 130);

-postanowienie Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z 6.07.2012 r. w sprawie VIII Ns Rej. KRS (...) z uzasadnieniem (k. 131-137);

- pismo S. K. z 20.01.2012 r. (k. 124);

-zeznania świadka S. K. (k. 330-331);

-pisemna opinia biegłego S. M. (k. 341-367)

-ustne wyjaśnienia opinii pisemnej biegłego S. M. (k. 418#420,421).

Pozwana A. O. kilkakrotnie podejmowała próbę złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (...) spółki z o.o. Początkowo o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu, a następnie upadłości likwidacyjnej. Pierwszy z wniosków został zwrócony zarządzeniem Sędziego Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z 16 września 2011 r. w sprawie V GU 14/11 z uwagi na nieuzupełnienie braków formalnych oraz opłaty sądowej oraz zaliczki na koszty postępowania zabezpieczającego. Drugi wniosek z dnia 31 stycznia 2012 roku również obarczony był licznymi brakami formalnymi. Kolejną próbą był podpisany przez pozwaną jako prezesa zarządu spółki wniosek datowany na 5 marca 2012 r. Wniosek ten na zarządzenie Sędziego Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z 4 kwietnia 2012 r. w sprawie V GU 9/12 został zwrócony z uwagi na niewypełnienie niektórych braków formalnych wskazany w wezwaniu do ich usunięcia. Pozwana A. O. złożyła też wniosek o ogłoszenie upadłości (...) spółki z o.o., jako wierzycielka, datowany na 9 maja 2012 r. wniosek o ogłoszenie upadłości tej spółki obejmującej likwidację jej majątku. Następnie w sprawie V GU 14/12 skierowano do pozwanej datowane na 31 maja 2012 r. wezwanie do uzupełnienia braków wniosku o ogłoszenie upadłości spółki z o.o. (...) w S. poprzez uiszczenie opłaty od wniosku, wskazanie reprezentantów spółki, oznaczenie miejsca, w którym znajduje się przedsiębiorstwo lub inny majątek dłużnika, złożenie odpisu z KRS dłużnika, podanie informacji zgodnie z ustawą o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami, podania informacji, czy wspólnik jest spółką publiczną w rozumieniu przepisów o publicznym obrocie papierami wartościowymi, złożenie spisu wierzycieli z podaniem ich adresów i wysokości wierzytelności każdego z nich i terminów zapłaty, a także listy zabezpieczeń dokonanych przez wierzycieli na jego majątku wraz z datami ich ustanowienia oraz poprzez uiszczenie zaliczki na koszty postępowania zabezpieczającego. Również w tym przypadku pozwana A. O. nie uzupełniła wszystkich wskazanych braków formalnych wniosku.

Dowody:wniosek pozwanej, jako członka zarządu (...) sp. z o.o., o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego z 31.01.2012 r. (k. 72-74);

zarządzenie Przewodniczącego w Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim z 16.09.2011 r. w sprawie V GU 14/11 z uzasadnieniem (k. 89-90);

wniosek pozwanej, jako członka zarządu (...) sp. z o.o., o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego z 5.03.2012 r. z załącznikami (k. 75-84);

zarządzenie Przewodniczącego w Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim z 4.04.2012 r. w sprawie V GU 9/12 z uzasadnieniem (k. 85-86);

wniosek pozwanej, jako wierzyciela, o ogłoszenie upadłości z 9.05.2012 r. (k. 65-68);

wezwanie z 31.05.2012 r. w sprawie V GU 12/12 Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z przedstawionymi przez pozwaną dokumentami (k. 91, 93-102).

Co do niewypłacalności (...) spółki z o.o. z siedzibą w S., polegającej na nieregulowania zobowiązań pieniężnych wobec co najmniej 2 wierzycieli, wystąpiła ona w dniu 10 maja 2010 r.. Przyjmując jednak, że nieregulowanie zobowiązań pieniężnych miało charakter trwały od 7 października 2011 r., to ustawowy termin do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości upływał 22 października 2011 r.

Dowód: pisemna opinia biegłego S. M. (k. 341-367).

Powódka wniosła przeciwko spółce z o.o. (...) powództwo o zapłatę kwoty 51.461,02 zł wynikającej z faktur nr (...) wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty liczonymi od 2 stycznia 2012 r. do Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim, który wyrokiem z 23 kwietnia 2013 r. w sprawie V GC 827/12 uwzględnił powództwo w punkcie I zasądzając od spółki z o.o. (...) na rzecz powódki kwotę 51.561,02 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od 2 stycznia 2012 r. oraz kwotę 4.262 zł (w punkcie II) tytułem zwrotu kosztów procesu. Wyrokowi temu postanowieniem z 3 czerwca 2013 r. w sprawie V GC 827/12 Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim nadał klauzulę wykonalności na rzecz wierzycielki (w punkcie I) oraz zasądził od spółki z o.o. (...) na rzecz powódki kwotę 66 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania klauzulowego.

Następnie powódka złożyła w oparciu o ten tytuł wykonawczy wniosek do komornika sądowego o wszczęcie postępowania egzekucyjnego.

Dowody: wyrok Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z 23.04.2013 r. w sprawie V GC 827/12 (k. 442);

postanowienie Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z 3.06.2013 r. w sprawie V GC 827/12 (k. 443-445);

wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego z 13.06.2013 r. skierowany do komornika sądowego Ł. N. (k. 441).

Postanowieniem z 30 czerwca 2014 r. w sprawie Km 644/13 komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Międzyrzeczu Ł. N. umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone wobec spółki z o.o. (...) w S. wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji i zwrócił wierzycielce tytuł wykonawczy. Nadto komornik ustalił koszty postępowania egzekucyjnego w kwocie 104,60 zł i w całości obciążył nimi dłużnika z obowiązkiem ich zwrotu na rzecz wierzyciela oraz przyznał wierzycielowi reprezentowanemu przez radcę prawnego kwotę 900 zł tytułem kosztów zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym.

Dowód: postanowienie komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Międzyrzeczu Ł. N. z 30.06.2014 r. w sprawie Km 644/13 (k. 435).

Przyjmując, że właściwym dla złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości układowej był okres od 8 do 22 października 2011 r. i zakładając, że upadłość spółki (...) sp. z o.o. została ogłoszona w grudniu 2011 r., dłużna spółka nie miałaby już wówczas zdolności do zaproponowania i wykonania układu, który jako rozwiązanie korzystniejsze dla wierzycieli niż upadłość likwidacyjny mógłby być brany pod uwagę przez Sąd.

Z kolei w przypadku upadłości likwidacyjnej i przy założeniu, że okresem właściwym do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości był okres od 8 do 22 października 2011 r. i ogłoszeniu upadłości dłużnej spółki w grudniu 2011 r. wszystkie wierzytelności powódki stwierdzone fakturami nr (...) istniałyby przed datą ogłoszenia upadłości, a więc po ich zgłoszeniu zostały zaliczone do kategorii IV według art. 342 prawa upadłościowego i naprawczego. Wówczas wierzytelności te obejmowałyby kwotę 52.635,92 zł (w tym 51.561,02 zł z tytułu należności głównej i 1.074,90 zł z

tytułu odsetek ustawowych). Można założyć, że działania zabezpieczające syndyka pozwoliłyby na uniknięcie pożaru magazynu spółki (...) przez podpalenie lub zaniedbanie, a nawet gdyby pożar z przyczyn losowych wystąpił, to odszkodowanie z polisy ubezpieczeniowej zasiliłoby fundusze masy upadłości. Tym samym – biorąc pod uwagę, że majątek dłużnej spółki na koniec 2011 r. był szacowany na około 6 mln zł przy jej zobowiązaniach w wysokości około 11.825.000 zł (w tym w kategorii II i III co najmniej 150.000 zł i w kategorii IV około 11.675.000 zł i przy kosztach postępowania upadłościowego szacowanych na 150.000 zł), przewidywany poziom zaspokojenia wierzytelności w kategorii IV wynosiłby 48,8%.

Kalkulację tą poważnie zakłóciłyby uwzględnienie skutków pożaru oraz zakwestionowania przez ubezpieczyciela prawa dłużnej spółki do odszkodowania, a wówczas jej wyniki należałoby przyjąć na poziomie zaspokojenia uzyskanego w toku rzeczywistych egzekucji komorniczych.

Dowody: pisemna opinia biegłego S. M. (k. 341-367);

ustne wyjaśnienia opinii pisemnej biegłego S. M. (k. 418#420,421).

Ocena dowodów:

Spór co do okoliczności faktycznych w niniejszej sprawie sprowadzał się w istocie nie tyle co do tego, że powódce przysługuje wierzytelność wobec dłużnej spółki, czy też co do bezskuteczności egzekucji z majątku tejże spółki, lecz ogniskował się wokół kwestii, po pierwsze, właściwego czasu złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (...) spółki z o.o. z siedzibą w S., po drugie winy pozwanej jako członka zarządu dłużnej spółki w doprowadzeniu do sytuacji, w której wierzytelności powódki nie zostały zaspokojone z majątku spółki, po trzecie rozmiaru szkody, po przyjęciu określonej daty właściwego czasu obowiązkowego złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz nie wykonaniu tego obowiązku przez pozwaną z jej winy.

Zasadniczo stan faktyczny w niniejszej sprawie został ustalony na podstawie dowodów pisemnych: z dokumentów tak urzędowych (art. 244 k.p.c.) – postanowienia komornika, zarządzenia sądu upadłościowego, wyrok przeciwko (...) sp. z o.o. z klauzulą wykonalności, postanowienia sądu rejestrowego, dokumenty zawarte w aktach rejestrowych spółki (...) sp. z o.o., jak i prywatnych (art. 245 k.p.c.), a także innych dowodów pisemnych (art. 309 k.p.c.). Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w aspekcie określenia okoliczności mających na celu ustalenie rozmiaru odpowiedzialności pozwanej na podstawie art. 299 § 1 k.s.h., przy uwzględnieniu okoliczności wskazanych w § 2 tego artykułu, a zwłaszcza dotyczącej rozmiaru szkody poniesionej przez powódkę, miała natomiast pisemna opinia biegłego sądowego, a następnie jej ustne wyjaśnienie na rozprawie (art. 278 k.p.c.). Biegły oparł się z kolei na obszernej dokumentacji księgowej dotyczącej spółki (...) sp. z o.o., przedstawionej przez pozwaną, co pozwoliło ustalić jej rzeczywistą sytuację majątkową przede wszystkim w 2011 roku, oraz dokonać ustalenia daty jej wypłacalności, rodzącej po stronie pozwanej, jako osoby wskazanej w art. 21 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego obowiązek skutecznego złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, a także ustalić, w jakim stopniu zaspokojone zostałyby wierzytelności powódki w przypadku. Biegły szczegółowo wyjaśnił przy tym zarówno dlaczego wskazał taką a nie inną datę, w której dłużna spółka stała się trwale niewypłacalna, jak i stopień w jakim w toku postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku dłużnika zaspokojona zostałaby wierzytelność powódki. Jednocześnie biegły wyjaśnił, dlaczego nie mogłoby dojść do sytuacji, w której powódka uzyskałaby zaspokojenie w całości.

Za mające znaczenie drugorzędne dla ustalenia okoliczności faktycznych mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.) uznać z kolei należało zawnioskowane dowody ze źródeł osobowych, gdyż w istocie okoliczności, na które dowody te były powoływane były bądź to niesporne (niekwestionowane) – jak istnienie konfliktu wewnątrz zarządu dłużnej spółki, czy też w sposób wystarczający i niekwestionowany przez stronę przeciwną zostały udowodnione za pomocą dowodów pisemnych. Tym niemniej zeznania świadków (art. 258 k.p.c.) – w tym zwłaszcza wyznaczonego, w toku postępowania przed sądem rejestrowym, przez referendarza sądowego, do czasu rozpoznania skargi na jego orzeczenia, kuratora dłużnej spółki (...) – pozwoliły na uzupełnienie danych co do

kontekstu sytuacyjnego niektórych okoliczności sprawy, jak choćby sposobu funkcjonowania (czy raczej jego braku) organu prowadzenia spraw i reprezentacji dłużnej spółki na przełomie 2011 i 2012 r.

Ocena prawna:

Powódka w niniejszej sprawie domagała się początkowo od pozwanych W. P. i A. O. zasądzenia solidarnie, jako od członków zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S., zapłaty kwoty 77.055,35 zł z ustawowymi odsetkami od wniesienia pozwu. Podstawę roszczenia stanowi art. 299 § 1 k.s.h. W związku z cofnięciem pozwu z powołaniem się na zapłatę przez pozwaną W. P. na rzecz powódki kwoty 15.000 zł, powództwa co do tej kwoty od pozwanej A. O. i cofnięcia pozwu w całości w stosunku do pozwanej W. P., żądanie pozwu dotyczyło ostatecznie zapłaty kwoty 62.055,35 zł z odsetkami ustawowymi od wniesienia pozwu oraz do odsetek ustawowych od kwoty 15.000 zł od wniesienia pozwu do 28 kwietnia 2015 r. Powódka powołała się na bezskuteczność egzekucji wobec dłużnej spółki, wynikającą z postanowienia komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Międzyrzeczu Ł. N. z 30 czerwca 2014 r. w sprawie Km 644/13.

Art. 299 § 1 k.s.h. nakłada na członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością solidarną odpowiedzialność za zobowiązania spółki, jeżeli prowadzona wobec niej egzekucja okaże się bezskuteczna. Odpowiedzialność ta obejmuje różnicę pomiędzy zobowiązaniami spółki, a tą ich częścią, która została już zaspokojona z majątku spółki (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2008 roku, V CSK 421/07).

Odpowiedzialność na podstawie powołanej regulacji ponoszą osoby będące członkami jej zarządu lub likwidatorami w czasie istnienia tego zobowiązania (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2008 roku, III CZP 143/07, OSNC 2009, Nr 3, poz. 38). Bez znaczenia dla odpowiedzialności członka zarządu pozostaje zatem okoliczność, czy sprawował on funkcję przed wytoczeniem przeciwko tej spółce powództwa, zaś istotne jest, że funkcję tą pełnił wtedy, gdy zobowiązanie spółki powstało, a nadto wówczas, gdy powstał obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie jej upadłości.

W niniejszej sprawie właściwie nie było sporu co do tego, że pozwana była członkiem zarządu dłużnej spółki z o.o. (...) co najmniej do dnia 30 czerwca 2011 roku, co przyznał pełnomocnik pozwanej w piśmie z dnia 24 października 2016 roku (k. 248-249). Trzeba jednak zauważyć, że mandat pozwanej istniał także w czasie późniejszym, a więc nie tylko w chwili powstania zobowiązania spółki (...) sp. z o.o. (o czym świadczą faktury wystawione przez powódkę w okresie od 30 września do 13 grudnia 2011 roku), ale też w chwili wymagalności roszczenia zasądzonego na rzecz powódki od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. wyrokiem Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 23 kwietnia 2013 roku, sygnatura akt 23 kwietnia 2013 roku, na co wyraźnie wskazuje choćby data początkowa odsetek (zasądzonych od dnia 2 stycznia 2012 roku).

Wprawdzie uchwały o powołaniu pozwanej do zarządu wymienionej spółki nie wskazują czasu trwania jej kadencji, jednakże zważywszy na treść umowy spółki, będącej umową założycielską (...) sp. z o.o., kadencja pozwanej nie mogła się skończyć, o ile nie zaszły okoliczności wynikające z art. 202 § 4 k.s.h. (co w niniejszej sprawie nie miało miejsca), wcześniej niż po 3 latach od powołania z dnia 30 czerwca 2010 roku, a więc 30 czerwca 2013 roku (przy określonych w latach i dłuższych niż 1 rok kadencjach wygaśnięcie mandatu może nastąpić jednocześnie z upływem kadencji, a nie w sposób określony w art. 202 § 2 k.s.h., przy czym w niniejszej sprawie umowa nie zakładała odstępstwa od tego przepisu w zakresie wygaśnięcia mandatu, jednak dzień upływu kadencji w świetle daty powołania pozwanej do zarządu wskazuje na termin odbycia zgodnie z art. 231 § 1 k.s.h. zwyczajnego zgromadzenia wspólników za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka zarządu). Postanowienie umowy spółki wskazujące, że „czas trwania mandatu członka zarządu lub kadencji zarządu określa zgromadzenie wspólników”, może być rozumiane jedynie jako upoważnienie do precyzowania tego „czasu” w obrębie pomiędzy 3 a 5 letnią kadencją każdorazowo powoływanego członka zarządu.

Z pewnością nie zachodzi w niniejszej sprawie sytuacja określona w orzecznictwie przy szacowaniu czasu trwania mandatu członka zarządu powołanego na czas nieoznaczony (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2010 roku, III CZP 23/10, OSNC 2011, nr 1, poz. 6), niezależnie od tego, że nawet w razie powołania zarządu na tak

określoną kadencję w orzecznictwie wyrażono też zapatrywanie sprzeciwiające się stosowaniu art. 202 § 1 i 2 k.s.h. (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2011 roku, II CSK 29/11, OSNC – zb. dodatkowy 2012, nr C, poz. 56).

Jak widać, pozwana była członkiem zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. zarówno w czasie istnienia zobowiązania tej spółki wobec powódki, stwierdzonego następnie powołanym w pozwie tytułem wykonawczym, którego egzekucja była bezskuteczna, jak i w czasie, który został w niniejszej sprawie, przy posłuszeniu się opinią biegłego, ustalony jako moment, w którym powstał po stronie pozwanej obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości tej spółki. Należy dodać, że sama pozwana występowała przed sądem rejestrowym jako członek zarządu (...) sp. z o.o. w 2012 roku, składając wniosek o powołanie kuratora dla tej spółki, wskazując w tym wniosku nie na brak organu reprezentacji, lecz na niemożność podjęcia jakichkolwiek decyzji wewnętrznych, czy dokonania czynności prawnych przy systemie reprezentacji łącznej i konflikcie pomiędzy członkami zarządu. Tym samym pozwana traktowała swoją kwalifikację jako piastuna organu tej spółki przez dłuższy okres, niż wskazywała w niniejszej sprawie.

Powódka wykazała więc zarówno to, że wskazane w pozwie zobowiązanie spółki (...) sp. z o.o. wobec powódki, stwierdzone powołanym w pozwie tytułem wykonawczym, istnieje, czemu służyło przedłożenie tytułu wykonawczego przeciwko tej spółce (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2005 roku, V CK 129/05), jak też to, że egzekucja tego zobowiązania od spółki okazała się bezskuteczna, czemu służyło przedłożenie postanowienia komorniczego o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z powodu bezskuteczności egzekucji (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2011 roku, II CSK 451/10). Powyższe oznacza, że powódka sprostała spoczywającemu na niej ciężarowi dowodzenia.

Nie sposób jednocześnie uznać, że pozwana w toku niniejszej sprawy zdołała udowodnić, że niezłożenie we właściwym czasie skutecznego wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnej spółki nastąpiło nie z jej winy. O tym, że pozwana zdawała sobie sprawę z obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości świadczy to, że takie wnioski składała, jednakże nie były to wnioski skuteczne, skoro nie zostały zachowane warunki formalne wnioskowania o ogłoszenie upadłości. Nieprawidłowe pod względem formalnym składanie wniosków o ogłoszenie upadłości nie chroni członka zarządu od odpowiedzialności będącej skutkiem niezłożenia takiego wniosku. Trzeba zauważyć, że co prawda pozwana powoływała się na niemożność złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z uwagi na konieczność zachowania niemożliwej w tym czasie reprezentacji łącznej, jednakże formalna nieprawidłowość składanych wniosków wynikała głównie z innych przyczyn, niż podawana przez pozwaną okoliczność.

Trzeba też dodać, że pozwana była uprawniona i zobowiązana w świetle art. 21 ust. 2 obowiązującej w tym czasie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości również bez zachowania zasady reprezentacji łącznej spółki (...) sp. z o.o. (por. A. Jakubecki [w:] A. Jakubecki, F. Zedler, Prawo upadłościowe i naprawcze, komentarz do art. 21, 3 wydanie, LEX 2011). Nie można zatem, nawet przy uwzględnieniu okoliczności konfliktu w zarządzie spółki F. P., którego członkiem była pozwana w czasie istnienia obowiązku zgłoszenia upadłości, mówić o braku winy pozwanej w niezłożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości tej spółki, także w podanym wyżej aspekcie.

Co do podnoszonego przez pozwaną braku szkody mimo zaniechania złożenia w odpowiednim czasie wniosku o ogłoszenie upadłości, należy stwierdzić, że przeprowadzone w tym zakresie postępowanie dowodowe, a w szczególności zasięgnięcie wiadomości specjalnych poprzez dowód z opinii biegłego sądowego S. M., pozwoliło ustalić, w jakim stopniu powódka zostałaby zaspokojona, gdyby wniosek o ogłoszenie upadłości (...) sp. z o.o. został złożony w odpowiednim czasie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1999 roku, II CKN 630/98)

Przyjmując więc, że powódka w toku postępowania upadłościowego, gdyby zostało ono wszczęte na podstawie wniosku złożonego w odpowiednim czasie, uzyskałaby zaspokojenie roszczenia w zakresie wierzytelności obejmującej należność główną wynoszącą 51.561,02 złotych, którą powódka mogłaby zgłosić syndykowi masy upadłości, w stopniu około 48%, jako wierzytelności podlegającej zaliczeniu do IV kategorii zaspokajania. Trzeba zauważyć, że nie można

ująć w zakresie szkody powódki odsetek, które należałyby się jej zgodnie z treścią faktur dotyczących świadczeń składających się na wskazaną należność główną jeszcze przed hipotetyczną datą ogłoszenia upadłości spółki (...), gdyby wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony w odpowiednim czasie, bowiem w tytule egzekucyjnym przeciwko tej spółce, powołanym w pozwie, odsetki zostały zasądzone od dnia 2 stycznia 2012 roku, a więc po dacie, która zgodnie z powołaną opinią biegłego byłaby realną datą ogłoszenia upadłości, tym samym nie mogłyby być zgłoszone do masy upadłości. Zatem kwotowa wysokość zaspokojenia w omawianym zakresie wyniosłaby 24.749,29 złotych. Do tej kwoty należało doliczyć odsetki od całości zobowiązania należnego powódce za okres od dnia zasądzenia tych odsetek od dłużnej spółki, tj. od 2 stycznia 2012 r. do dnia wskazanego w pozwie, czyli do 5 stycznia 2015 roku. Zaliczenie tych odsetek do szkody, którą poniosła powódka wiąże się z tym, że nie doszłoby do niej, gdyby pozwana złożyła w odpowiednim czasie wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnej spółki, tym samym niezłożenie takiego wniosku, do szkody w tym właśnie zakresie doprowadziło. To samo się tyczy kosztów procesu zasądzonych powołanym w pozwie wyrokiem, kosztów egzekucji i uzyskania klauzuli. Suma tych należności, obok tego, czego powódka nie uzyskała w zakresie należności głównej zasądzonej powołanym w pozwie wyrokiem przeciwko spółce (...) sp. z o.o., z uwagi na zaniechanie złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w odpowiednim czasie (a więc uzyskałaby, gdyby taki wniosek został złożony) stanowi kwotę 39.730,72 zł. Biorąc wreszcie pod uwagę to, że powództwo zostało cofnięte w zakresie żądania kwoty 15.000 zł z uwagi na spełnienie świadczenia już po wytoczeniu powództwa, należało od tej łącznej kwoty odjąć kwotę zaspokojoną dobrowolnie, w efekcie czego w punkcie I zasądzono od pozwanej na rzecz powódki kwotę 24.730,72 zł, a w pozostałym zakresie (w punkcie II) powództwo oddalić jako bezzasadne.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. zasądzając je w wysokości określonej art. 481 § 2 k.c., przy czym przy ustaleniu daty początkowej mając na względzie normę art. 455 k.c., albowiem wierzytelność odszkodowawcza na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. ma charakter zobowiązania bezterminowego i dla swojej wymagalności wymaga wezwania do zapłaty. W toku niniejszej sprawy nie wykazano, ażeby powódka wzywała pozwaną do zapłaty przed wniesieniem pozwu, toteż za takie wezwanie należało uznać doręczenie pozwu, które miało miejsce 29 lipca 2015 r., w związku z czym odsetki za opóźnienie należą się powódce począwszy od 30 lipca 2015 r. Przy ustaleniu tej daty wymagalności należności powódki, nie mogło być mowy o zasądzeniu odsetek od kwoty 15.000 złotych, jako zapłaconej wcześniej.

O kosztach postępowania orzeczono w punkcie III na podstawie art. 108 § 1 w zw. z art. 98 § 1 i art. 100 k.p.c. stosując zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy oraz stosunkowego rozdzielnia kosztów procesu między stronami zależnie od stopnia, w jakim wygrały sprawę. Biorąc przy tym pod uwagę, że powództwo zostało cofnięte co do kwoty 15.000 zł z uwagi na zaspokojenie roszczenia, należało w tym zakresie należało uznać, że powódka wygrała sprawę również co do tej kwoty. W konsekwencji powódka wygrała w stopniu 52% a pozwana w stopniu 48% i w takim też stosunku strony powinny zwrócić sobie koszty niezbędne dla celowego dochodzenia swoich praw, czy dla celowej obrony. Szczegółowe wyliczenie tych kosztów pozostawiono natomiast na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się wyroku.

Leon Miroszewski

ZARZĄDZENIE

- 1)(...)
- 2)(...)
- 3)(...)
- 4)(...)